

skönhet och sensualitet som präglar den här boken. Man skrattar ibland, känner sig frestad att nypa i tygerna och man upplever prakten. Efter franska revolutionen blev allt annorlunda och sedan dess har herrdräkten varit bra mycket tråkigare.

Detta är en bok av stort internationellt intresse. Därför är det utmärkt att den finns också i översättning till engelska.

Elisabet Stavenow-Hidemark, Stockholm

Allan T. Nilson: *Ett minnessvep – 50 år på museibanan*. Göteborgs Stadsmuseum, Göteborg 2002. 98 s. Ill. ISBN 91-85488-56-9.

Den före museichefen vid Historiska museet i Göteborg, numera Stadsmuseet, docent Allan T. Nilson har ställt samman sina minnen och upplevelser under de många år som han har verkat vid olika svenska kulturhistoriska museer. Han vill i boken göra ett "kollegialt minnessvep".

Ett centralt budskap hos författaren är att museer och forskning måste höra samman. Detta har varit och är fortfarande ett stort problem inom museivärlden. Vardagsverkligheten ger begränsad tid till forskning. Disputerade tjänstemän är en bristvara vid museerna. Mot den bakgrunden får man förstå Nordiska museets initiativ 2002 att starta en forskarskola för nyantagna doktorander som har anställning vid svenska museer.

Nilsons egen museibana har genomgående präglats av kopplingen till den etnologiska forskningen. Studier av arbetsliv och industrihistoria har varit centrala. Forskningen har inte enbart knutits till svensk empiri utan även tagit upp frågor rörande svenska utvandrare både i USA och Australien.

Den här anmälda boken har en kronologisk uppläggning och avser efterkrigstiden. Nilson presenterar i ett första huvudavsnitt en del minnesbilder från sina kontakter med en generation av museimän som var etablerade medan han ännu var amanuens bl.a. vid Nordiska museet. Läsaren får en bild av vilka intryck som bl.a. Sigurd Erixon, Sigfrid Svensson, John Granlund och Mats Rehnberg gjorde hos den unge museimannen. Dessa rapporter ger en inblick i hur inläringen av museimannayrket på den tiden skedde på ett informellt sätt genom personliga samtal. Nilson skriver om Sigfrid Svensson, att "för honom var det självklart att en museiman skulle ha en vetenskaplig syn på sitt yrke, vilket blev grundläggande betydelse för mig" (s. 15).

Råden gällande betydelsen av fältarbete som lämnades av Granlund, har också gjort bestående intryck. Museimannen Torsten Althin uppmanade den unge Nilson att upptäcka museivärlden internationellt. "Han kom också att staka ut routen för min första Amerikaresa... Hans rekommendationsbrev öppnade många dörrar" (s. 23). Då lades grunden till hans intresse för forskning om industriarbetsliv bland svenskamerikaner.

I ett andra huvudavsnitt koncentrerar Nilson sig på minnen av kontakter med en del museimän i sin egen generation. Här framträder bl.a. Harald Hvarfner, Sten Rentzhog och Sune Zachrisson, vilka alla varit styresmän vid Nordiska museet. En diskussionsfråga som engagerade dem var förhållandet mellan museer och kulturminnesvård. De nämnda kollegorna vände sig skarpt mot att dessa sektorer skulle skiljas åt, vilket föreslogs i den statliga utredningen MUS -65. Som museichef i Göteborg från 1965 tog författaren aktiv del i denna debatt.

Ett följande huvudavsnitt ägnas åt museernas roll i samhället under de senaste årtiondena. Sådana frågeställningar fick Nilson ofta ta ställning till. Det gällde bl.a. bevaringsprogram för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i samband med rivningsprogram, expansion och exploatering i storstaden. Ett nära samarbete förekom med det under 1970-talet framväxande etnologämnet. Yngre etnologer och etnologstudenter fick uppdrag i museivärlden genom medverkan från Nilson. Här nämns bl.a. Gösta Arvastsons insatser inom "Industriprojektet vid Göteborgs museer". Där undersöktes arbetslivet vid storindustrierna Volvo, SKF, Eriksberg och Götaverken.

För att upprätthålla kontakterna med den internationella museivärlden har ICOM-kongresserna varit viktiga. Nilson framhåller särskilt kongressen i Haag 1989 med temat museernas roll i samhället. Det senaste bidraget på den internationella fronten i Göteborgs museivärld utgör det framväxande Världskulturmuseet som skall stå färdigt inom en nära framtid. Nilson har engagerat sig i debatten också ifråga om detta museum.

I den här recenserade boken utgör de valda exemplen ett axplock ur en rik erfarenhet. Uppläggningen av boken kunde emellertid ha varit mer stringent. Ett betydande antal museimän och etnologer passerar revy, och man kan spåra dem genom ett utförligt personregister. Boken kan ses som ett starkt subjektivt orienterat ämneshistoriskt bidrag inom museologin. Ett sådant inlägg har sin betydelse när museologin under de senaste åren i Sverige och övriga Norden börjat etableras som

ett undervisningsämne vid en del universitet. Ämneshistorien har en viktig roll också i dagens akademiska undervisning.

Efter färdigställandet av denna bok har den flitige författaren hunnit med ytterligare en bok: *Livsberättelser och levnadsöden i Västergötland*. Materialet utgörs huvudsakligen av släktbrev och gamla fotografier. Boken har getts ut av Föreningen för Västgötalitteratur 2002.

Anders Gustavsson, Oslo

Gene Technology and Economy. Susanne Lundin, Lynn Åkesson (red.). Nordic Academic Press 2002. 118 s. ISBN 91-89116-25-9.

Nån som minns postmodernismen? Just det, den där kvasi-"ismen" som verkade påstå att det mesta som vi trodde "fanns" egentligen var effekter av diskursiv aktivitet, alltså aktivitet i språkliga kunskapssystem vilka dock själva inte refererade tillbaka till någon preexisterande verklighet. Jaja, tänk vilka stollar det funnits! Eller ännu värre; kommer ni ihåg modernismen? Då folk verkligen trodde att allting var kvantifierbart och representerbart och att man kunde finna "lagar" som styrde allt möjligt. Ja, och jösses vad man var tvungen att hålla på och försöka finna essenser i lite vadsomhelst, allt för att dra upp så klara gränser och skiljelinjer som möjligt i all den där sköna myllriga geggan av verklighet! Varför gjorde man sig besvär egentligen? Det är denna typ av tillbakablickar som gör det skönt med käftsmallar som den vi fick av Bruno Latour, då han påminde oss om att vi *aldrig* varit moderna.

Diskussionen om huruvida förekomsten av ett "post-modernt" tillstånd förutsätter ett "modernt" tänker jag väl egentligen lämna därhän. Att inleda en recension av *Gene Technology and Economy* med en referens till Latours *We have never been modern* kändes dock relevant; Latour talar ju om en icke-modernitet (*non-modernity*) som kännetecknas av hybridisering, nätverksbyggande, blandformer och tillfälliga allianser som ger upphov till nya former. Moderniteten karakteriseras i detta perspektiv av de ansträngningar man sedan gjort för att hålla isär människan från dessa processer av hybridisering, dra upp gränser runt ett mänskligt "oss" för att kunna uppfatta detta "vi" som väsensskilt från den osäkerhet och instabilitet som kännetecknar nätverkens kaotiska, trådiga och promiss-

kuösa värld. Och moderna har vi aldrig varit; under alla våra ansträngningar har också vi hela tiden varit indragna i dessa processer av föränderlighet, kreolisering och bastardisering. Även "vi" får vår form genom de nätverk i vilka vi format och skapat oss själva.

Man kan tala om att den moderna vetenskapen försett människan med ett specifikt territorium, en ordning där – å ena sidan – biologisk reproduktion och arternas fortlevnad, samt – å andra sidan – en människans subjektivitet karakteriserad av autonomi och intentionalitet, organiserat människan som en speciell sorts samhällsvarelse. Här har tecken som kropp, individ, familj och nation varit viktiga referenspunkter som orienterat människan i territoriet på olika sätt.

Vad vi sett under postmodernismen, både som kulturellt tillstånd och intellektuell rörelse betraktad, är hur kategorier som individ, kön, kropp, familj och nation varit historiskt bestämda konstruktioner. Effekten har blivit att den moderna människans territorium löses upp, att den terräng i vilken hon rör sig och i vilken hon blir organiserad gjorts oigenkännlig – med ett begrepp från Deleuze och Guattari kan vi säga att hon deterritorialiserats. De naturaliserande förståelser som format det territorium människan försetts med under moderniteten hävs och framstår som godtyckliga konstruktioner, som inte har med naturen att göra.

Under båda dessa regimer, den moderna och den postmoderna, har gentekniken på olika sätt varit med och stakat ut terrängen i territoriet. Vad som händer nu, i tjugohundratalets begynnelse, är däremot något som deterritorialiserar både modernitet och postmodernitet. Den stora förändringen kommer när genomet kommersialiseras. Vad som händer är alltså att det stoff av vilket vi, våra kroppar och våra själar, blir kvantifierbart – reducerbart till en minsta gemensamma nämnare – så problematiseras den gräns mellan det "mänskliga" och det "icke-mänskliga" som varit en central del av modernitetens människa och som, enligt Latour, varit fullt aktiv även under postmoderniteten. Kommersialiseringen innebär således att själva livets mekanismer kan köpas, säljas och ägas i form av patent. Genteknologin blir en länk mellan den biologiska och den ekonomiska sfären som öppnar den tidigare mot den förra. Som en oväntad effekt av denna nya rörelse börjar också kategorier som – just – individ, kön, kropp, familj och nation återigen stratifiera människans territorium – de reterritorialiseras, med ett nytt schema och en ny logik, på människan, både människan som kropp och människan som samhällsvarelse. *Gene Technology and Eco-*